

Ćwik proti Polsku, rozsudek ze dne 5. 11. 2020 - Použití důkazu získaného v důsledku zacházení v rozporu s čl. 3 Úmluvy ze strany soukromých osob

Stěžovatel: Ćwik

Žalovaný stát: Polsko

Číslo stížnosti: 31454/10

Datum: 05.11.2020

Článek Úmluvy: čl. 3
čl. 6 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: dokazování/důkaz/důkazní břemeno, mučení, spravedlivé projednání, trestní řízení

Český právní řád: čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
§ 89 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

Významnost: 1

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRAVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 2/2021

Ćwik proti Polsku, rozsudek ze dne 5. 11. 2020

Použití důkazu získaného v důsledku zacházení v rozporu s čl. 3 Úmluvy ze strany soukromých osob

Autorský komentář:

V rámci projednávané věci byl v trestním řízení proti stěžovateli využit přepis nahrávky třetí osoby, kdy tento přepis potvrzoval účast stěžovatele na obchodu s drogami. Samotná nahrávka však byla vyhotovena za okolností, kdy byla třetí osoba podrobena zacházení v rozporu s čl. 3 Úmluvy, a to ze strany dalších členů organizované zločinecké skupiny.

Soud se proto v předkládaném rozsudku zabýval otázkou použitelnosti důkazu získaného v rozporu s absolutním zákazem zacházení podle čl. 3 Úmluvy s třetí osobou, tedy nikoliv se stěžovatelem, ze strany soukromých osob, tedy nikoliv úředních osob, a jeho následného dopadu na právo na spravedlivý proces stěžovatele podle čl. 6 odst. 1. Ve věci nevěnoval bližší pozornost tomu, zda zacházení s třetí osobou naplňovalo přímo znaky mučení, nýbrž se spokojil s tím, že toto zacházení

dle zjištění vnitrostátních soudů dosahuje minimální úrovně závažnosti pro to, aby spadalo pod zákaz v čl. 3 Úmluvy.

Soud dospěl k závěru, že takový důkaz nelze použít a není přitom důležité, že nebyl rozhodující pro shledání viny stěžovatele, nebo že ke špatnému zacházení nedošlo ze strany úředních osob, jež do jeho porřízení nebyly nikterak zapojeny ani jej neschvalovaly. Vnitrostátní soudy se v předmětné věci navzdory námitkám stěžovatele o takový důkaz opíraly v rámci zjišťování skutkového stavu, jakož i při rozhodování o vině, a nezabývaly se informační hodnotou takto porřizeného důkazu nebo jeho dopadem na právo na spravedlivý proces stěžovatele. Připuštění předmětného důkazu tudíž způsobilo, že řízení ve věci stěžovatele bylo jako celek nespravedlivé.

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel, který je polským státním příslušníkem, působil v organizované zločinecké skupině zaměřené na obchod s kokainem. V roce 1997 se společně s K. G., dalším členem zločinecké organizace, pokusili o osamostatnění od původní organizace, když značnou část kokainu zatajili. Organizace posléze K. G. unesla a trýznila za účelem zjištění informací o zmizelém kokainu a financích náležejících skupině, což bylo zaznamenáno na audiokazetu. Zacházení, jemuž byl K. G. podroben, zahrnovalo například polévání vroucí vodou. K. G. jakožto rukojmí byl po policejním zásahu osvobozen, přičemž policie při svém zásahu předmětnou audiokazetu zajistila. Následně v roce 2008 byl stěžovatel odsouzen za obchodování s kokainem ke 12 letům trestu odnětí svobody. Prvostupňový soud se opíral zejména o svědectví dvou členů původní zločinecké organizace, kteří se rozhodli spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. Nahrávka K. G. přitom v řízení proti stěžovateli sloužila jako podpůrný důkaz, který soud vyhodnotil tak, že potvrzuje účast stěžovatele na obchodu s kokainem. Stěžovatel v odvolání, mimo jiné, rozporoval použití přepisu nahrávky K. G. jako důkazu, jelikož relevantní trestně-právní předpisy zamezují přípustnosti důkazu získaného nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení. Odvolací soud však shledal, že se dané ustanovení vztahuje výlučně na orgány činné v trestním řízení, nikoliv na soukromé osoby. Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatele jako zjevně neopodstatněné.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY
2. Stěžovatel podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy namítá, že bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces. Uvádí, že soudy neměly připustit jako důkaz nahrávku výpovědi K. G., jež byla získána v důsledku mučení ze strany členů zločinecké organizace. (...)
3. Článek 6 odst. 1 Úmluvy v rozsahu, v jakém je relevantní, stanovuje:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě (...) projednána (...) soudem (...), který rozhodne o (...) oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. (...)

(...)“

1. K věci samé
2. Tvrzení stěžovatele
3. Stěžovatel tvrdí, že vyjádření K. G. byla jako důkaz nepřípustná dle § 171 odst. 7 trestního řádu. Podle jeho názoru soudy nesprávně vyložily dané ustanovení tím, že se domnívaly, že se použije výlučně na důkazy získané v důsledku donucení ze strany úřední osoby. Stěžovatel uvádí, že není stěžejní, zda došlo k donucení ze strany představitele veřejné moci nebo ze strany soukromé osoby, neboť jakékoliv výpovědi získané takovým způsobem nemohou být svobodným vyjádřením. Mučená osoba je ochotná říct cokoli, aby se vyhnula dalšímu nátlaku. (...)

4. Vzhledem k tomu, že K. G. byl podroben mučení, náhodné věty, které vyřkl a které jsou nahrané na audiokazetě, by neměly být považovány za důkaz o skutečnostech, o nichž se mluvilo. Nebylo možné, aby soudy provedly řádné posouzení těchto vyjádření a existovalo značné riziko, že byla nepravdivá.

(...)

50. (...) Stěžovatel (...) nesouhlasí s vnitrostátními soudy také v tom, že důkaz v podobě výpovědi K. G. byl podpůrným důkazem. Na tento důkaz bylo opakovaně odkazováno v návrhu obžaloby a v odůvodnění prvostupňového a odvolacího soudu.
51. Tvrzení vlády
52. Vláda tvrdí, že otázky spjaté s přípuštěním a hodnocením důkazů spadají do výlučné pravomoci vnitrostátních soudů. Na druhé straně má Soud pravomoc zkoumat, zda bylo řízení ve věci stěžovatele jako celek spravedlivé. V rámci posuzování spravedlnosti řízení jsou relevantní následující hlediska: dodržování práva na obhajobu, kvalita důkazů a jejich vliv na výsledek řízení.
53. Pokud jde o právo na obhajobu, vláda uvádí, že bylo plně respektováno. Stěžovatel měl možnost namítat nepřipustnost sporných důkazů a postavit se proti jejich použití (...). Odvolací soud shledal, že přípuštění záznamu bylo v souladu s právními předpisy. Zjistil, že vyjádření K. G. byla zaznamenána na audiokazetě soukromými osobami, mimo rozsah řízení a zároveň nebyla pořízena pro účel tohoto řízení. Mohla být tedy posuzována stejným způsobem jako ostatní důkazy. Kromě toho vláda uvádí, že existuje silný veřejný zájem na stíhání rozsáhlých drogových trestných činů, jako jsou trestné činy spáchané stěžovatelem.
54. Vláda zdůrazňuje, že § 171 odst. 7 trestního řádu se vztahuje pouze na vyšetřovací a soudní orgány a je použitelný na výpovědi učiněné v průběhu řízení a pro účely tohoto řízení. Výpovědi získané nepřímou - například výslechem svědka soukromou osobou mimo řízení - tudíž nespádají pod rozsah předmětného ustanovení. Polské právo nezakazuje použití výpovědi získaných v důsledku činnosti soukromých osob jako důkazu. Tento výklad potvrzuje jak vnitrostátní judikatura, tak právní doktrína.
55. Co se týče kvality důkazů, vláda uvádí, že záznam vyjádření K. G. získala policie při prohlídce dne 3. 4. 1998, a to za účelem vyšetřování jeho únosu a mučení. Záznam byl tedy pořízen několik let před zahájením řízení proti stěžovateli. Výpovědi navíc nebyly zaznamenány pro účely řízení, nýbrž pro soukromé účely skupiny jednotlivců, jež byly trestní povahy.

(...)

55. Pokud jde o vliv důkazů na řízení, vláda uvádí, že vyjádření K. G. byla pouze podpůrné povahy a nebyla rozhodující pro shledání stěžovatele jako vinného. Vláda poukazuje na to, že zjištění prvostupňového soudu týkající se skutkových okolností a viny stěžovatele byla založena především na výpovědích L. P. a M. W. Nahrávka pak pouze potvrdila již prokázané skutečnosti a důvěryhodnost svědectví L. P. a M. W. Prvostupňový soud se navíc odvolával na další důkazy (...) Dospěl k závěru, že (...) uvedené důkazy byly soudržné a tvořily jednotný celek. Odvolací soud neshledal žádné nedostatky v hodnocení důkazů ze strany soudu prvostupňového.

(...)

57. Vláda zdůrazňuje, že projednávaná věc se značně liší od věci Gäfgen proti Německu (č. 22978/05, rozsudek velkého senátu ze dne 1. 6. 2010) a dalších obdobných případů, v nichž byla svědectví získána v důsledku zacházení v rozporu s čl. 3 Úmluvy. Na rozdíl od věci Gäfgen proti Německu (cit. výše) došlo v projednávané věci k násilí ze strany soukromých osob a nikoliv vůči stěžovateli, nýbrž vůči třetí osobě. Je nezbytné rozlišovat mezi případy, kdy byly důkazy získané v důsledku protiprávního jednání vnitrostátních orgánů, a případy, kdy se

protiprávního jednání dopustily soukromé osoby.

58. Vláda uzavírá, že se stěžovateli dostalo spravedlivého řízení.

59. Posouzení Soudu

(a) Obecné zásady

59. Soud podotýká, že ačkoli jsou ve stížnosti namítána porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, zásady formulované v souvislosti s čl. 3 jsou pro posouzení věci (...) vysoce relevantní.

(i) S ohledem na čl. 3

60. Soud opakuje, že zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání je základní hodnotou v demokratických společnostech (viz, kromě dalších, Gäfgen proti Německu, cit. výše, § 87; a El-Masri proti Severomakedonské republice, č. 39630/09, rozsudek velkého senátu ze dne 13. 12. 2012, § 195). Představuje součást samotné podstaty Úmluvy a je rovněž hodnotou civilizace, jež je úzce propojena s respektem k lidské důstojnosti (viz Bouyid proti Belgii, č. 23380/09, rozsudek velkého senátu ze dne 28. 9. 2015, § 81 a 89-90). Předmětný zákaz je absolutní, neboť se od něj nelze odchytil ani v případě veřejného ohrožení státní existence, nebo za nejzávažnějších okolností, jakými jsou boj proti terorismu a organizované trestné činnosti, bez ohledu na jednání dotčené osoby (viz Khlaifia a další proti Itálii, č. 16483/12, rozsudek velkého senátu ze dne 15. 12. 2016, § 158).

61. Obecný přístup Soudu při zkoumání, zda byla osoba „podrobena zacházení“, které je „nelidské nebo ponižující“ ve smyslu čl. 3, zahrnuje důraz na skutečnost, že pokud má dané zacházení spadat do rozsahu dotčeného ustanovení, musí dosáhnout minimální úrovně závažnosti. Posouzení úrovně závažnosti je relativní a závisí na všech okolnostech věci, zejména na trvání tohoto zacházení, jeho dopadu na fyzické a duševní zdraví a v některých případech na pohlaví, věku a zdravotním stavu oběti (viz Muršić proti Chorvatsku, č. 7334/13, rozsudek velkého senátu ze dne 20. 10. 2016, § 97; Paposhvili proti Belgii, č. 41738/10, rozsudek velkého senátu ze dne 13. 12. 2016, § 174; Khlaifia a další proti Itálii, cit. výše, § 159; a Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku, č. 41720/13, rozsudek velkého senátu ze dne 25. 6. 2019, § 116).

62. Vystavení osoby špatnému zacházení, které dosahuje takové minimální úrovně závažnosti, obvykle zahrnuje skutečné tělesné zranění nebo intenzivní fyzické či duševní utrpení. Avšak i při absenci těchto charakteristik může být předmětné zacházení hodnoceno jako ponižující a spadat pod zákaz stanovený v čl. 3, pokud tímto zacházením dojde k ponížení nebo pokoření jednotlivce, prokazujíc nedostatek respektu k lidské důstojnosti nebo snížení jeho lidské důstojnosti, nebo pokud vzbudí pocity strachu, úzkosti nebo méněcennosti, které mohou narušit psychickou a fyzickou odolnost jednotlivce. Může přitom postačovat, že je oběť ponížena v jejích vlastních očích, a to i za situace, že není ponížena v očích ostatních (viz Bouyid proti Belgii, cit. výše, § 87).

63. Z povinnosti Vysokých smluvních stran podle čl. 1 Úmluvy zajistit všem v jejich jurisdikci práva a svobody vymezené v Úmluvě společně ve spojení s čl. 3 plyne požadavek na to, aby státy přijaly opatření, která zajistí, že jednotlivci v jejich jurisdikci nebudou vystaveni mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení, včetně špatného zacházení ze strany soukromých osob (viz, kromě dalších, A. proti Spojenému království, č. 25599/94, rozsudek ze dne 23. 9. 1998, § 22; a O’Keeffe proti Irsku, č. 35810/09, rozsudek velkého senátu ze dne 28. 1. 2014, § 144). Tato opatření by měla poskytovat účinnou ochranu a měla by zahrnovat přiměřené kroky k zabránění špatnému zacházení, o kterém vnitrostátní orgány vědí nebo by měly vědět (viz, kromě dalších, Osman proti Spojenému království, č. 23452/94, rozsudek velkého senátu ze dne 28. 10. 1998, § 73; Z. a další proti Spojenému království, č. 29392/95, rozsudek velkého senátu ze dne 10. 5. 2001, § 73). Rozsah pozitivních povinností státu se však může lišit v případech, kdy bylo zacházení v rozporu s čl. 3 Úmluvy způsobeno v důsledku zapojení úřední osoby a případy, kdy k násilí došlo ze strany soukromých osob (viz Beganović proti Chorvatsku,

č. 46423/06, rozsudek ze dne 25. 6. 2009, § 69).

64. Článek 3 Úmluvy dále zakládá pozitivní povinnost provést úřední vyšetřování (viz Assenov a další proti Bulharsku, č. 24760/94, rozsudek ze dne 28. 10. 1998, § 102). Takovou pozitivní povinnost nelze považovat za omezenou pouze na případy špatného zacházení ze strany úředních osob (viz M. C. proti Bulharsku, č. 39272/98, rozsudek ze dne 4. 12. 2003, § 151; Šečić proti Chorvatsku, č. 40116/02, rozsudek ze dne 31. 5. 2007, § 53; Beganović proti Chorvatsku, cit. výše, § 66).
65. Bylo shledáno, že pozitivní povinnost státu chránit osoby před zakázaným špatným zacházením ze strany soukromých osob vyvstává v řadě případů, a to za předpokladu, že podle zjištění Soudu dosáhlo špatné zacházení minimální úrovně závažnosti. Tato povinnost (...) byla shledána, mimo jiné, v následujících kontextech: bití dítěte holí nevlastním otcem (viz A. proti Spojenému království, cit. výše, § 22-24); zanedbávání a špatné zacházení s dětmi jejich rodiči (viz Z. a další proti Spojenému království, cit. výše, § 74) nebo nevlastním otcem (viz E. a další proti Spojenému království, č. 33218/96, rozsudek ze dne 26. 11. 2002, § 89); znásilnění (viz, kromě dalších, M. C. proti Bulharsku, cit. výše, § 148; a S. Z. proti Bulharsku, č. 29263/12, rozsudek ze dne 3. 3. 2015, § 41); násilné napadení věřících (viz Gldani Congregation of Jehovah's Witnesses a další proti Gruzii, č. 71156/01, rozsudek ze dne 3. 5. 2007, § 102); domácí násilí a ohrožující jednání (viz, kromě dalších, Opuz proti Turecku, č. 33401/02, rozsudek ze dne 9. 6. 2009, § 161; a Volodina proti Rusku, č. 41261/17, rozsudek ze dne 9. 7. 2019, § 74-75); sektářské násilí vůči školákům a jejich rodičům (viz P. F. a E. F. proti Spojenému království, č. 28326/09, rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 23. 11. 2010, § 38); závažná napadení jednotlivců (viz, kromě dalších, Beganović proti Chorvatsku, cit. výše, § 66; Denis Vasiljev proti Rusku, č. 32704/04, rozsudek ze dne 17. 12. 2009, § 95; Dimitar Shopov proti Bulharsku, č. 17253/07, rozsudek ze dne 16. 4. 2013, § 49; Irina Smirnova proti Ukrajině, č. 1870/05, rozsudek ze dne 13. 10. 2016, § 73); útok na člena hnutí Hare Krišna (viz Milanović proti Srbsku, č. 44614/07, rozsudek ze dne 14. 12. 2010, § 87); sterilizace romské ženy bez informovaného souhlasu (viz V. C. proti Slovensku, č. 18968/07, rozsudek ze dne 8. 11. 2011, § 119; sexuální zneužívání dětí učitelem na základní škole (viz O' Keeffe, cit. výše, § 153); homofobní násilí (viz Identoba a další proti Gruzii, č. 73235/12, rozsudek ze dne 12. 5. 2015, § 71); a špatné zacházení s dítětem ze strany učitelů mateřské školy (viz V. K. proti Rusku, č. 68059/13, rozsudek ze dne 7. 3. 2017, § 172,).
66. Výše uvedené případy potvrzují, že zákaz špatného zacházení stanovený v čl. 3 chrání každou osobu bez ohledu na to, zda toto špatné zacházení provádí úřední nebo soukromá osoba, a to za předpokladu, že předmětná forma špatného zacházení dosáhla minimální úrovně závažnosti požadované podle tohoto ustanovení (k poslednímu zmíněnému viz judikatura uvedená v bodech 61-62 výše). Soud nedávno potvrdil použitelnost testu minimální úrovně závažnosti na špatné zacházení ze strany soukromých osob (viz Virgiliu Tănase proti Rumunsku, cit. výše, § 121).
67. To potvrzuje i přístup Soudu ve věcech vyhoštění, kdy bylo vzhledem k absolutní povaze zaručeného práva přijato, že čl. 3 se použije nejen na nebezpečí vycházející z jednání státních orgánů, ale také na nebezpečí vycházející z jednání osob nebo skupin osob, které nejsou úředními osobami [viz H. L. R. proti Francii, č. 24573/94, rozsudek ze dne 29. 4. 1997, § 39-40 ohledně rizika ze strany obchodníků s drogami; (...); a J. K. a další proti Švédsku, č. 59166/12, rozsudek velkého senátu ze dne 23. 8. 2016, § 80 a 121 ohledně rizika ze strany al-Káidy nebo jiných soukromých skupin].
68. Soud připomíná, že čl. 3 Úmluvy zakotvuje absolutní právo. Vzhledem k tomu vůči němu nelze poměřovat další zájmy, jakými jsou závažnost vyšetřovaného trestného činu či veřejný zájem na účinném trestním stíhání, neboť by to nalomilo jeho absolutní povahu. Ochrany lidského života ani zajištění odsouzení v trestním řízení nelze dosáhnout na úkor absolutního práva nebýt vystaven špatnému zacházení podle čl. 3 Úmluvy. Představovalo by to totiž obětování dotčených hodnot a diskreditovalo výkon spravedlnosti (viz Gäfgen proti Německu, cit. výše, §

176).

69. V této souvislosti Soud dále poznamenává, že dle Výboru Spojených národů pro lidská práva, jak je uvedeno ve všeobecném komentáři č. 20 ze dne 10. 3. 1992 o zákazu mučení a krutého zacházení nebo trestání, je povinností státu poskytnout všem osobám ochranu vůči činům, jež jsou zakázané čl. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, a to včetně zacházení ze strany osob v soukromém postavení (...).

(ii) S ohledem na čl. 6 odst. 1

70. Soud připomíná, že jeho povinností podle čl. 19 Úmluvy je zajistit plnění závazků přijatých Vysokými smluvními stranami Úmluvy. Zvláště není jeho úkolem zabývat se skutkovými nebo právními pochybeními, kterých se údajně dopustil vnitrostátní soud, pokud neporušují práva a svobody chráněné Úmluvou. I když čl. 6 zaručuje právo na spravedlivý proces, nestanovuje žádná pravidla přípustnosti důkazů jako takových, což je především otázkou vnitrostátní právní regulace [viz Schenk proti Švýcarsku, č. 10862/84, rozsudek ze dne 12. 7. 1988, § 45-46; Teixeira de Castro proti Portugalsku, č. 25829/94, rozsudek ze dne 9. 6. 1998, § 34; Heglas proti České republice, č. 5935/02, rozsudek ze dne 1. 3. 2007, § 84; Moreira Ferreira proti Portugalsku (č. 2), č. 19867/12, rozsudek velkého senátu ze dne 11. 7. 2017, § 83].

71. Úlohou Soudu tedy v zásadě není určit, zda určité druhy důkazů – například důkazy získané nezákonně z hlediska vnitrostátního práva – mohou být přípustné. Otázka, která musí být zodpovězena, je, zda bylo řízení jako celek spravedlivé, a to včetně způsobu, jakým byly důkazy pořízeny. To zahrnuje posouzení namítané nezákonnosti a v případě, kdy se jedná o porušení jiného práva podle Úmluvy, povahy zjištěného porušení (viz kromě dalšího Khan proti Spojenému království, č. 35394/97, rozsudek ze dne 12. 5. 2000, § 34; P. G. a J. H. proti Spojenému království, č. 44787/98, rozsudek ze dne 25. 9. 2001, § 76).

72. Při zjišťování toho, zda bylo řízení jako celek spravedlivé, je třeba rovněž přihlížet k tomu, zda byla dodržována práva obhajoby. Zejména je třeba přezkoumat, zda byla stěžovateli dána možnost zpochybnit pravost důkazů a namítat jejich použití. Kromě toho je třeba vzít v úvahu kvalitu důkazů, stejně jako okolnosti, za nichž byly pořízeny, a zda tyto okolnosti vyvolávají pochybnosti o jejich věrohodnosti nebo přesnosti. Ačkoli žádný problém z pohledu spravedlnosti řízení nevystává v případě, že pořízené důkazy nebyly podloženy dalšími podklady, je třeba poznamenat, že pokud jsou důkazy velmi silné a neexistuje riziko, že by byly nespolehlivé, odpovídá tomu slabší potřeba podpůrných důkazů (viz mimo jiné Khan proti Spojenému království, cit. výše, § 35 a 37; Jalloh proti Německu, č. 54810/00, rozsudek velkého senátu ze dne 11. 7. 2006, § 96). V této souvislosti Soud dále přikládá váhu tomu, zda dotčené důkazy byly nebo nebyly rozhodující pro výsledek řízení (srov. zejména Khan proti Spojenému království, cit. výše, § 35 a 37).

73. Soud však připomíná, že v trestním řízení se uplatňují zvláštní úvahy co do otázky použití důkazů získaných v rozporu s čl. 3. Použití takových důkazů (...) vždy vyvolává závažné otázky, pokud jde o spravedlnost řízení, a to i když připuštění těchto důkazů nebylo rozhodující pro zajištění odsouzení [viz Içöz proti Turecku (pros.), č. 54919/00, rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 9. 1. 2003; Jalloh proti Německu, cit. výše, § 99 a 104; Göçmen proti Turecku, č. 72000/01, rozsudek ze dne 17. 10. 2006, § 73-74; Harutyunyan proti Arménii, č. 36549/03, rozsudek ze dne 28. 6. 2007, § 63; Gäfgen proti Německu, cit. výše, § 165].

74. Ve svém rozsudku ve věci Othman (Abu Qatada) proti Spojenému království (č. 8139/09, rozsudek ze dne 17. 1. 2012, § 264) Soud objasnil důvody zákazu důkazů pořízených v důsledku mučení v systému Úmluvy a mezinárodního práva. (...):

„Mezinárodní právo, stejně jako obyčejové právo před ním, projevilo svůj jednoznačný nesouhlas s přijetím důkazů získaných mučením. Existují silné právní a morální důvody, proč tak učinilo.

Je pravdou, ... že jedním z důvodů zákazu je, že státy musí zaujmout neoblomný postoj proti mučení

tím, že vyloučí důkazy, které byly pořízeny tímto způsobem. Jak Soud konstatoval v rozsudku Jalloh proti Německu (cit. výše, § 105), připuštění důkazů získaných mučením by sloužilo pouze k nepřímé legitimizaci druhu morálně zavrženíhodného jednání, jež se autoři čl. 3 Úmluvy snažili zakázat.

Existují však další a stejně přesvědčivé důvody pro vyloučení důkazů získaných mučením. (...) Použití důkazu získaného mučením je vyloučeno, neboť je to ‚nespolehlivé, nespravedlivé, urážlivé vůči běžným standardům lidskosti a slušnosti a neslučitelné se zásadami, které by měly podněcovat soudní orgán usilující o výkon spravedlnosti‘. Soud se s těmito důvody ztotožňuje. Již v minulosti shledal, že výpovědi získané v rozporu s čl. 3 jsou zcela nespolehlivé (Söylemez proti Turecku, č. 46661/99, rozsudek ze dne 21. 9. 2006, § 122). Zkušenost totiž opravdu až příliš často ukazuje, že oběť mučení řekne cokoliv – pravdu či nikoliv – jako nejsnadnější způsob osvobození od mučení.

Zásadnější je, že žádný právní systém založený na zásadách právního státu nemůže připustit přijetí jakkoli spolehlivých důkazů, které byly získány tak barbarskou praxí, jako je mučení. Proces soudního řízení je základním kamenem právního státu. Důkaz získaný mučením tento proces nenapravitelně poškozuje. Nahrazuje zásady právního státu silou a poskvřňuje pověst každého soudu, který důkaz připustí. Důkazy získané mučením jsou vyloučeny, aby byla chráněna integrita soudního procesu a v konečném důsledku i samotné zásady právního státu.“

75. Soud tedy ve věcech týkajících se špatného zacházení ze strany úředních osob již shledal, že přijetí výpovědí získaných v důsledku mučení nebo jiného špatného zacházení v rozporu s čl. 3 za účelem zjištění relevantních skutečností v trestním řízení činí řízení jako celek nespravedlivým. Je tomu tak bez ohledu na důkazní hodnotu svědectví a bez ohledu na to, zda bylo jejich použití rozhodující pro zajištění odsouzení obžalovaného (viz Gäfgen proti Německu, cit. výše, § 166 a odkazy v něm uvedené; Kaçiu a Kotorri proti Albánii, č. 33192/07 a 33194/07, rozsudek ze dne 25. 6. 2013, § 117; Cesnieks proti Lotyšsku, č. 9278/06, rozsudek ze dne 11. 2. 2014, § 65-66; Ibrahim a další proti Spojenému království, č. 50541/08, 50571/08, 50573/08 a 40351/09, rozsudek velkého senátu ze dne 13. 9. 2016, § 254; Kormev proti Bulharsku, č. 39014/12, rozsudek ze dne 5. 10. 2017, § 81).
76. To platí rovněž pro použití skutečných důkazů získaných v přímém důsledku mučení (viz Gäfgen proti Německu, cit. výše, § 173). Připuštění takových důkazů pořízených v důsledku jednání kvalifikovaného jako nelidské zacházení v rozporu s čl. 3, ale nedosahujícího závažnosti mučení, však poruší čl. 6 pouze tehdy, pokud se prokáže, že porušení čl. 3 mělo vliv na výsledek řízení proti žalovanému, tj. že to mělo dopad na jeho odsouzení nebo trest (ibid, § 178).
77. Tyto zásady se uplatní nejen tehdy, když je obětí zacházení v rozporu s čl. 3 skutečně obžalovaný, ale rovněž v případě, kdy se jedná o třetí osoby [viz Harutyunyan proti Arménii, cit. výše, § 64; Huseyn a další proti Ázerbájdžánu, č. 35485/05, 45553/05, 35680/05 a 36085/05, rozsudek ze dne 26. 7. 2011, § 202; Othman (Abu Qatada) proti Spojenému království, cit. výše, § 263 a 265; El Haski proti Belgii, č. 649/08, rozsudek ze dne 25. 9. 2012, § 87; Urazbajev proti Rusku, č. 13128/06, rozsudek ze dne 8. 10. 2019, § 61].

(b) Použití výše uvedených zásad na projednávanou věc

78. V projednávané věci stěžovatel tvrdí, že trestní řízení vedené proti němu bylo nespravedlivé, a to z toho důvodu, že soud připustil mezi důkazy informace získané od třetí osoby, K. G., jež byly pořízeny v důsledku špatného zacházení, kterému byl K. G. vystaven soukromými osobami, členy zločinecké skupiny.
79. Soud konstatuje, že konkrétní soubor skutkových okolností v projednávané věci se liší od skutkových okolností v řadě věcí, které jej vedly k formulaci pravidla, podle něhož přijetí výpovědí, jež byly získány v důsledku mučení nebo jiného špatného zacházení v rozporu s čl. 3, činí trestní řízení jako celek nespravedlivé (viz body 74-75 a 77 výše). Společným znakem

všech těchto věcí bylo zapojení úředních osob do získávání napadených výpovědí obviněného nebo třetí strany.

80. Otázka, jež před Soudem dosud nevyvstala, je tedy, zda se výše uvedené pravidlo může použít na projednávanou věc, v níž byly informace pořízené od třetí osoby v důsledku špatného zacházení ze strany soukromých osob, i v případě, že neexistují žádné důkazy o zapojení nebo souhlasu úředních osob.
81. Při posuzování této otázky musí Soud nejdříve určit, zda informace získané od K. G. proti jeho vůli lze považovat za pořízené v důsledku špatného zacházení zakázaného čl. 3.
82. Soud podotýká, že zacházení, kterému byl K. G. podroben ze strany členů zločinecké skupiny (...), a zranění, která utrpěl, byla popsána v rozsudku prvostupňového soudu (...). Pokud jde o zacházení s K. G., vnitrostátní soudy ho opakovaně popisovaly jako „mučení“ nebo „útok“ (...).
83. S ohledem na tento postoj vnitrostátních soudů Soud nepovažuje za nezbytné určovat, zda zacházení, kterému byl K. G. vystaven, může být považováno za mučení ve smyslu čl. 3.
84. V každém případě dle materiálů, jež má Soud k dispozici, zejména pak dle rozsudku prvostupňového soudu, není žádné pochybnosti o tom, že zacházení s K. G. dosáhlo nezbytné minimální úrovně závažnosti pro to, aby spadalo do rozsahu čl. 3 Úmluvy (viz Jalloh proti Německu, cit. výše, § 106). Soud proto shledal, že informace získané od K. G. byly získány v důsledku špatného zacházení ze strany soukromých osob (...) a že pozitivní povinnost státu vyplývající z čl. 3 se na toto špatné zacházení vztahuje (viz judikatura uvedená v bodech 65-67).
85. Pokud jde o stížnost stěžovatele podle čl. 6 odst. 1, Soud podotýká, že státní zastupitelství se v rámci řízení proti stěžovateli opíralo o přepis zaznamenaných tvrzení K. G. Prvostupňový soud připustil napadený přepis jako důkaz a odkazoval na něj při provádění skutkových zjištění a v rozhodování o vině stěžovatele (...).
86. Ve svém řádném a mimořádném opravném prostředku stěžovatel zpochybnil použití napadeného přepisu prohlášení K. G., neboť byla vynucena mučením, a jako taková neměla žádnou průkaznou hodnotu (...). Odvolací soud v Krakově námitku zamítl, přičemž mimo jiné uvedl, že § 171 odst. 5 a 7 trestního řádu, jež zakazuje použití svědeckví získaných donucením jako důkazu, se vztahuje výlučně na orgány, které vedou řízení, a nedopadá na jednání soukromých osob. Dále uvedl, že zpochybněné důkazy byly získány v souladu se zákonem policií a nebyly opatřeny pro účely řízení proti stěžovateli.
87. Soud však poznamenává, že odvolací soud se věcně nevyjádřil k stěžovatelovu argumentu ohledně pořízení napadené nahrávky v důsledku špatného zacházení a související otázky nevěrohodnosti takového typu důkazu – čili argumentu ve své podstatě vznesenému podle čl. 3.
88. Soud již dospěl k závěru, že výroky K. G. byly zaznamenány v době, kdy byl vystaven špatnému zacházení, na které dopadá čl. 3 (viz bod 84 výše). Připomíná, že použití důkazů získaných v důsledku porušení čl. 3 (bez ohledu na to, zda je zacházení klasifikováno jako mučení, nelidské nebo ponižující zacházení) má za následek, že řízení je jako celek automaticky nespravedlivé, a tudíž došlo k porušení čl. 6. Je tomu tak bez ohledu na důkazní hodnotu důkazu a bez ohledu na to, zda bylo jeho použití rozhodující pro zajištění odsouzení obžalovaného (viz Gäfgen proti Německu, cit. výše, § 166 a 173 a judikatura uvedená v bodech 74-75 a 77 výše).
89. Podle Soudu je výše uvedená zásada stejně použitelná na připuštění důkazů získaných v důsledku špatného zacházení od třetí strany v rozporu se zákazem podle čl. 3, pokud toto špatné zacházení způsobily soukromé osoby bez ohledu na klasifikaci tohoto zacházení.
90. V projednávané věci odvolací soud souhlasil s použitím informací získaných od K. G. jako důkazu. Jak konstatoval Soud výše, ty byly pořízené v rozporu s absolutním zákazem špatného zacházení, jenž je zaručen v čl. 3. Odvolací soud tím tudíž nevzal do úvahy důsledky svého rozhodnutí z hlediska stěžovatelova práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Nejvyšší soud pak odmítl dovolání stěžovatele jako zjevně neopodstatněné a pro své rozhodnutí neposkytl žádné odůvodnění.
91. Soud proto shledává, že připuštění napadeného přepisu jako důkazu v trestním řízení proti

stěžovateli způsobilo, že je řízení v rozporu s čl. 6 odst. 1 jako celek nespravedlivé.

(...)

93. V důsledku toho došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud

1. jednomyslně prohlašuje stížnost za přijatelnou;
2. pěti hlasy proti dvěma rozhoduje, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy;

(...)

(Zpracovali JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D. a Mgr. Lívía Ivánková)